

Nr 57.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

(2:a Afd.)

Uti två särskilda inom Andra kammaren väckta motioner, nr 61 och 95, hafva herrar greve *R. G. Hamilton* och *Ollas A. Ericsson* gjort framställning om ändring af gällande bestämmelser angående statsbidrag för underhåll af allmän väg, bro och färja; och har i sådant afseende föreslagits,

att Riksdagen må för sin del besluta, att § 60 i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907, skall erhålla följande ändrade lydelse att träda i kraft den 1 januari 1912:

»Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas *tre tiondelar* af statsmedel. Därutöfver må väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:ts pröfning af staten erhålla särskildt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång.

Statsbidraget — — — — — till lika andel för enhvar af dem.»

I afseende å de skäl, som af greve *Hamilton* anförts till stöd för ifrågavarande framställning, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Herr *Ericsson* har för sin del i berörda afseende anført följande:

»Inom Riksdagen hafva landtmännen länge sträfvat för att åstad-

komma en jämnare och rättvisare fördelning af väghållningsbördan. Man har tänkt sig kunna ernå ett sådant resultat genom att staten i högre grad än nu är förhållandet bidroge till vägunderhållskostnaden. Härvid har framhållits, att de allmänna vägarna på landet äro till sin natur af den beskaffenhet, att deras anläggning och underhåll böra i hög grad intressera staten i dess helhet; och otvifvelaktigt gagna de allmänna vägarna på landet riket fullt lika mycket som de lokala orterna, genom hvilka de äro dragna, hvadan staten således borde rent af vara skyldig att i större utsträckning än nu är förhållandet deltaga i underhållsskyldigheten. När det gäller omläggning af gamla eller anläggning af nya vägar, intar också staten en sådan ställning, som står i full öfverensstämmelse med en liknande åskådning, enär staten då i allmänhet lämnar bidrag intill två tredjedelar af den beräknade kostnaden därför. Men genom att staten åtog sig ett större bidrag till vägunderhållskostnaden skulle icke blott en lättnad i den i allmänhet dryga väghållningsbördan vederfaras samtliga väghållningsskyldige, utan därigenom skulle också en större och rättvisare utjämning af bördan de olika orterna emellan vinnas.

Såväl 1905 års särskilda utskott, som inom Riksdagen tillsattes för behandling af då föreslagna ändringar i väglagen, som jordbruksutskottet vid sistförflutne riksdag förordade också en ökning af ifrågasvarande bidrag, men frågan föll till följd af Första kammarens motstånd.

För att i någon mån ernå här ofvan antydda syfte borde det nu utgående bidraget åtminstone fördubblas.»

Utskottet.

Vid antagandet af lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet beslöt 1891 års Riksdag, att till lindring för de väghållningsskyldige skulle af statsmedel lämnas ett till väghållarne utgående understöd, motsvarande en tiondel af väghålllets genom särskilda nämnder uppskattade värde. 1905 års Riksdag höjde detta statsbidrag till tre tjugondelar af kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja, efter hvilken grund statsbidraget fortfarande utgår. Därest ytterligare höjning af statsbidraget skulle ifrågakomma, anser utskottet, i öfverensstämmelse med sin vid föregående tillfällen såväl nästlidna som innevarande år uttalade åsikt, ändamålet med en sådan böra vara detsamma som vid Riksdagens förut meddelade beslut om statsbidrag, nämligen endast en lindring och utjämning olika orter emellan af vägbördan, men icke, såsom åtminstone med den ena af ifrågasvarande motioner torde åsyftas, att bilda ett öfvergångsstadium i utvecklingen mot statens öfvertagande af väghållningsbesväret i dess helhet. Då nu den

af 1905 års Riksdag vidtagna höjningen af statsbidraget otvifvelaktigt redan i viss mån verkat till lindring och utjämning af vägbördan, och Riksdagen dessutom årligen lämnar särskildt anslag åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, synes utskottet ytterligare höjning af statsbidraget icke tillräddig, särskildt med hänsyn till faran däraf att staten genom upprepade mindre sådana höjningar lätt kunde så småningom ledas till ett öfvertagande af väghållningsbesväret i dess helhet.

Utskottet hemställer alltså,

att ifrågavarande motioner icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Reservation:

af herrar friherre *G. L. De Geer*, grefve *A. H:son Wachtmeister* och *S. Linders* mot utskottets motivering;

af herrar *P. Alfred Petersson*, *D. Persson*, *G. Jansson*, grefve *R. G. Hamilton* och *G. A. E. Kronlund*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen må för sin del besluta, att § 60 i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907, skall erhålla följande ändrade lydelse att träda i kraft den 1 januari 1912:

»Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas *tre tiondelar* af stats-

medel. Därutöfver må väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:ts pröfning af staten erhålla särskildt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång.

Statsbidraget utbetalas till vägstyrelsen. Det statsbidrag, som belöper på underhållet af indelad väg, tillkommer dem, som sådant underhåll bestrida, och tillhandahålles dem af vägstyrelsen på lämpligt sätt.

Den af särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll af all indelad väg inom distriktet skall, efter afdrag för bidraget af statsmedel, fördelas på de enligt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade vägfyrkar, hvarefter det belopp, som enligt denna fördelning på hvarje sådan fyrk belöper, såsom vägs-katt påföres hvarje annan vägfyrk. Hvad därutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för enhvar af dem;

till stöd hvarför herrar Petersson, Persson och Jansson ansett, att utskottet skolat anföra följande:

»Vid antagandet af lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet beslöt 1891 års Riksdag, att till lindring för de väghållnings-skyldige skulle af statsmedel lämnas ett till väghållarne utgående understöd, motsvarande en tiondel af väghållets genom särskilda nämnder uppskattade värde. 1905 års Riksdag höjde detta statsbidrag till tre tjugondelar af kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja, efter hvilken grund statsbidraget fortfarande utgår.

Motion om höjning af statsbidraget till vägunderhållet till tre tiondelar väcktes af grefve Hamilton jämväl vid 1910 års riksdag. Jordbruksutskottet föreslog i anledning häraf en höjning af bidraget till en femtedel, därvid utskottet emellertid på det bestämdaste framhöll, att höjningen icke vore afsedd att vara ett öfvergångsstadium i afvaktan på statens öfvertagande af väghållningsbesväret i dess helhet, utan endast vore betingad af nödvändigheten att söka lindra och i någon mån utjämna olikheten i vägbördans tryck på olika orter. Första kammaren afslog emellertid utskottets hemställan, hvaremot densamma af Andra kammaren bifölls. Förslaget förföll alltså.

Jordbruksutskottet hyser fortfarande den af utskottet förra året uttalade åsikten i fråga om behovet af en höjning af statsbidraget till vägunderhållet. Då emellertid utskottet anser sig icke böra, på sätt nästförflutna år skedde, begränsa sitt förslag, ansluter sig utskottet nu helt till motionärens framställning. Ehuru utskottet sålunda i ändamål att söka utjämna och lindra vägbördan föreslår en fördubbling af det för närvarande till vägunderhållet utgående statsbidraget, vill utskottet därmed ingalunda hafva godkänt principen om statens öfvertagande af väghållningsbesväret i dess helhet utan endast velat ytterligare bidra till en sådan utjämning och lindring af väghållningsbördan, som jämväl föregående höjningar af statsbidraget åsyftat.»

Det skulle här antecknas, att herrar *Aaby A. W. Ericsson* och *H. Andersson* icke deltagit i behandlingen samt herrar *E. A. Lindblad* och *E. G. H. Åkerlund* icke i den slutliga behandlingen af förestående ärende inom utskottet.
